II नहि ज्ञानेन सदृशं पवित्रमिह विद्त II
छत्रपती शिवाजी शिक्षण मंडळाचे

कला व वाणिज्य महाविद्यालय वडूज

ता.खटाव , जि.सातारा.

मराठी विभाग

उपक्रम विषय - दलित साहित्य

उपक्रम सादर करणाऱ्याचे नाव - पुजा श्रीमंत मांडवे

रोल नंबर- ५२३

सत्र ६ वे

वाङ्:मय प्रवाहाचे अध्ययन

मार्गदर्शक

प्रा.आवळे सर

अधिव्याख्याता

कला व वाणिज्य महाविद्यालय, वडूज

सन-२०१७-१८

Scanned with CamScanner

दलित साहीत्य सूची

कांदबरीचे नावे	लेखक
अमृतवेल	वि.स.खांडेकर
नवी स्त्री	दलित साहित्य
तणकट	राजन गवस
गंधारी	दलित साहित्य
उपरा	लक्ष्मण माने
फकीरा	आण्णा भाऊ साठे
सुखाचा शोध	दलित साहीत्य
ययाती	आनंद यादव
माझा बाप	दलित साहित्य
दोन ध्रुव	वि.स.खांडेकर
बलुतं	दया पवार
सुंभ आणि पिळ	ल.सी. जाधव
रावपण	प्रा. युवराज खरात
बंजारा जमात	दलित साहीत्य
आशय आणि अविष्कार	डॉ. विलास काळे
काटेरी कासा	दिलीप आव्हाड
कुंभमेळ्यात भैरू	उत्तम कांबळे
आयदान	उर्मिला पवार
अनिष्ठ प्रथा	उत्तम कांबळे

Scanned with CamScanner

१)दोन ध्रुव

- वि. स. खांडेकर

मानवी समाज हा एकरुप किंवा एकजीव नाही तर या समाजाचे दोन विचित्र भाग आहेत. एका भागाची चैन दुसऱ्या भागांच्या कष्टांवर उभारली आहे. इतकी या भागांमध्ये विषमता आहे. ही दोन सर्वस्वी भिन्न विश्वे आहेत. या दोन विश्वांतील माणसे कितीही जवळजवळ वावरत असली तरी त्याच्यामध्ये दोन ध्रुवांचे अंतर आहे. स्त्री आणि दलित या दोन्हींवर होणारे अन्याय हे आशय विषमतेचा भाग आहे.

कोकणातील खेड्यामधील पार्श्वभूमींवर बेतलेली दोन ध्रुव ही कांदबरी याच भंयकर विषमतेवर आधारित सामाजिक जीवनाचे चित्रण करत पध्दतीवर पिळवणुकीची लक्षणे अज्ञान दारिद्र्य आणि अस्पृश्यता यावर यामध्ये प्रकाश टाकला आहे.

Scanned with CamScanner

२)तहान

- सदानंद देशमुख

नव्या पिढीतील दमदार लेखक मराठी विषय घेऊन प्रथम श्रेणीत एम. ए.

सध्याच्या विघटनकालातील ग्रामीणी समाजाच्या पडझडीचे आशयविश्व शब्दरूपात मांडण्याचा ध्यास, काव्य, विपरीतता,साहित्य क्षेत्रात ठरत आहे. त्यांच्या ग्रामीण बोली महाराष्ट्र परिषदेचा ग. ल. ठोकळ पुरस्कार, के. थी. रोहमारे पुरस्कार महाराष्ट्र शासनाचा राज्य पुरस्कार इ. सन्माननीय साहित्य पुरस्कार प्राप्त झाले आहेत. पाणी टंचाईच्या पार्श्वभूमीवरील धगधगत्या ग्रामीण समाजाचे भेदक, चित्रण करणारी त्यांचीही कादंबरी रसिक वाचकांना अंतर्मुख करेल अशीही खात्री वाटते.

Scanned with CamScanner

३) बलुत

- दया पवार

ह्या ग्रंथाच्या वाचनाने आपला निव २ डोळयांना चिकटलेले आंधळया रुढीजन्य श्रध्दांचे सत्यदर्शनाला पारणे करणारे मोतिबिंदू गळून पडतील आणि हे भयानक वास्तव पाहता पाहता डोळ्यांत दाटणऱ्या अश्रुत नवी किरणे उतरत्याचा साक्षात्कार होईल माणुसकीच्या अधिक जवळ जाऊन जगायची ओढ लागेल. साऱ्या चांकल्या साहित्याचा हेतू नाही. तरी दुसरा काय असतो?

Scanned with CamScanner

६) रावपण

- प्रा. युवराज खरात

मराठी साहित्य समकालीन जीवनाचे वास्तव चित्रण येत आहे. मराठी कांदबरीच्या संदर्भात प्रा. युवराज खरात यांच्या दोन्ही आहेत. कादंबऱ्या राव, रावपण, मराठी साहित्याला वेगळा आशय व परिणाम देणाऱ्या आहेत.

लेखकाने ग्रामीण आणि शहरी जगण्याचे भय वाटेल एवढ्या पध्दतीने मानवी नात्यातील गुंतागुंत त्यांचे संबंध तसेच शहरीकरणाच्या प्रक्रियेत होत असलेली जीवघेणी परवड या रावपण मध्ये आली आहे. त्यांचा हा प्रयत्न कादंबरी लेखनात विशेष उल्लेखनीय आहे.

Scanned with CamScanner